

TIBBIYOTDA TRANZAKT TAHLILNI QO'LLASHNING AHAMIYATLI TOMONLARI

Sharapova Dildora Baxtiyarovna

TTA "Pedagogika va psixologiya" kafedrasida o'qituvchisi

Pardayev Nodirbek

TTA "Davolash ishi" yo'nalishi 2-kurs talabasi

Rashidov Behzodxon

TTA "Davolash ishi" yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada tranzaksiyalarni tahlil qilish sog'liqni saqlash xodimlarining shaxsiy va kasbiy rivojlanishi uchun foydali vosita ekanligi haqida so'z boradi.*

АННОТАЦИЯ: *В этой статье обсуждается, как анализ транзакций является полезным инструментом для личного и профессионального развития работников здравоохранения.*

Annotation: *This article discusses how transaction analysis is a useful tool for the personal and professional development of healthcare workers.*

Tranzaksiya tahlil keng tarqalgan, turli sohalarda, shu jumladan tibbiyotda qo'llanilishi mumkin bo'lgan psixologik nazariya va terapevtik yondashuvdir. Tibbiyotda tranzaksiyalarni tahlil qilish shifokorlar, hamshiralar va boshqa sog'liqni saqlash xodimlariga ularning bemorlar, hamkasblar va boshqa manfaatdor tomonlar bilan o'zaro munosabatlari dinamikasini tushunishga yordam beradi va aloqa, hamkorlik va natijalarni yaxshilash yo'llarini aniqlaydi.

Tibbiyotda tranzaksiyalarni tahlil qilishning ba'zi muhim jihatlari quyidagilardan iborat:

Ego holatlari: Ego holatlari shaxsning xatti-harakati, fikrlari va his-tuyg'ulariga ta'sir qiluvchi shaxsning turli qismlarini anglatadi. Tranzaksiyalarni tahlil qilishda uchta ego holati odatda tan olinadi: ota-ona, kattalar va bola. Tranzaksiya paytida sog'liqni saqlash mutaxassisi yoki bemor qaysi ego holatida ekanligini tushunish muloqotni yaxshilashga va tushunmovchiliklardan qochishga yordam beradi.

Bitimlar: Bitimlar ikki yoki undan ortiq shaxslar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar bo'lib, ularni uch turga bo'lish mumkin: bir-birini to'ldiruvchi, kesishgan va yashirin. To'ldiruvchi tranzaksiyalar shaxslarning ego holatlari mos kelganda, kesishgan operatsiyalar shaxslarning ego holatlari mos kelmaganda va yashirin bitimlar yashirin kun tartibi yoki yashirin niyat mavjud bo'lganda sodir bo'ladi.

Zarbalar: zarbalar tranzaksiya paytida shaxslarning bir-biriga beradigan ijobiy yoki salbiy fikr-mulohazalarini bildiradi. Stroklar og'zaki yoki og'zaki bo'lmagan bo'lishi mumkin va ular shartsiz (masalan, "Men sizning mehnatingizni qadrlayman") yoki shartli (masalan, "Agar men uchun buni qilsangiz, men siz uchun qilaman") bo'lishi mumkin. Qon tomirlarini

tushunish sog'liqni saqlash xodimlariga bemorlar va hamkasblar bilan munosabatlarni o'rnatishga va mojarolardan qochishga yordam beradi.

O'yinlar: O'yinlar - bu odamlar o'zlarining hissiy ehtiyojlarini qondirish uchun bajaradigan takrorlanadigan, samarasiz xatti-harakatlar namunasidir. O'yinlar sog'liqni saqlash muassasalarida zararli bo'lishi mumkin, chunki ular ishonch, hamkorlik va samaradorlikka putur etkazishi mumkin. O'yinlarni tanib olish va ularga murojaat qilish sog'liqni saqlash xodimlariga sog'lom munosabatlar o'rnatishga va yaxshi natijalarga erishishga yordam beradi.

Tranzaksiyalarni tahlil qilish tamoyillarini o'z amaliyotida qo'llash orqali sog'liqni saqlash mutaxassislari o'zlarining xatti-harakatlari va boshqalarning xatti-harakatlari haqida tushunchaga ega bo'lishlari va bu bilimlardan aloqa, hamkorlik va bemorlarni parvarish qilishni yaxshilash uchun foydalanishlari mumkin.

Muloqot: Samarali muloqot sog'liqni saqlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega, chunki u bemorning xavfsizligi, qoniqishi va natijalariga ta'sir qilishi mumkin. Tranzaksiyalarni tahlil qilish tibbiyot xodimlariga ularning muloqot uslubi, ohangi va tili bemorlar va hamkasblar bilan o'zaro munosabatlariga qanday ta'sir qilishini tushunishga yordam beradi. O'zlarining va boshqalarning muloqot usullaridan xabardor bo'lish orqali sog'liqni saqlash mutaxassislari munosabatlarni yaxshilash va yaxshi natijalarga erishish uchun o'z yondashuvlarini o'zgartirishlari mumkin.

Empatiya: Empatiya - bu boshqalarning his-tuyg'ularini tushunish va baham ko'rish qobiliyati. Sog'liqni saqlash sohasida hamdardlik ishonchni o'rnatish, munosabatlarni o'rnatish va bemorga yo'naltirilgan yordam ko'rsatish uchun zarurdir. Tranzaksiyalarni tahlil qilish tibbiyot xodimlariga bemorlar va hamkasblarning hissiy ehtiyojlari va holatlarini tan olish va ularga javob berish orqali hamdardlikni rivojlantirishga yordam beradi.

Mojarolarni hal qilish: nizo har qanday sog'liqni saqlash sharoitida, bemorlar va tibbiyot xodimlari o'rtasida yoki hamkasblar o'rtasida paydo bo'lishi mumkin. Tranzaksiyalarni tahlil qilish sog'liqni saqlash sohasi mutaxassislari ego holatlari, tranzaksiyalar va o'yinlar kabi mojarolarning asosiy sabablarini aniqlashga va ularni hal qilish strategiyasini ishlab chiqishga yordam beradi. Sog'liqni saqlash mutaxassislari mojarolarni erta va samarali hal qilish orqali ularning kuchayib ketishining oldini olishlari va bemorlarga yordam berishni to'xtatishlari mumkin.

O'z-o'zini anglash: O'z-o'zini anglash - bu o'z his-tuyg'ularini, fikrlarini va xatti-harakatlarini tan olish qobiliyatidir. Tranzaksiyalarni tahlil qilish sog'liqni saqlash sohasi mutaxassislari ego holatlari, tranzaksiyalari va o'yinlari haqida o'ylash orqali o'z-o'zini anglashni rivojlantirishga yordam beradi. O'z-o'zini anglash orqali sog'liqni saqlash xodimlari o'zlarining kuchli va zaif tomonlarini yaxshiroq tushunishlari, his-tuyg'ulari va stresslarini boshqarishlari va boshqalar bilan o'zaro munosabatlarini yaxshilashlari mumkin.

Bemorga yo'naltirilgan yordam: tranzaksiyalarni tahlil qilish sog'liqni saqlash xodimlariga yordam ko'rsatishda bemorga yo'naltirilgan yondashuvni qo'llashga yordam beradi. Bemorning ego holatini va hissiy ehtiyojlarini tan olish va ularga javob berish orqali

sog'liqni saqlash xodimlari ishonchni mustahkamlashlari, o'zaro munosabat o'rnatishlari va bemorning afzalliklari va qadriyatlariga moslashtirilgan yordam ko'rsatishlari mumkin.

Madaniy kompetentsiya: Madaniy kompetentsiya - bu bemorlar va hamkasblarning madaniy farqlari va xilma-xilligini tushunish va hurmat qilish qobiliyati. Tranzaksiyalarni tahlil qilish sog'liqni saqlash sohasi mutaxassislariga o'zlarining va boshqalarning ego holatlari, tranzaksiyalari va o'yinlaridagi madaniy ta'sirlarni tan olish va ularga javob berish orqali madaniy kompetentsiyani rivojlantirishga yordam beradi.

Jamoaviy ish: Sog'liqni saqlashda xavfsiz va sifatli yordam ko'rsatish uchun samarali jamoaviy ish muhim ahamiyatga ega. Tranzaksiyalarni tahlil qilish tibbiyot mutaxassislariga ularning hamkasblari bilan o'zaro munosabatlari dinamikasini tushunishga, jamoaviy ishdagi mumkin bo'lgan to'siqlarni aniqlashga va hamkorlik, muloqot va ishonchni rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqishga yordam beradi.

Etika: Etika tibbiyotning muhim jihati hisoblanadi, chunki u qaror qabul qilish, xatti-harakatlar va bemorlar va hamkasblar bilan munosabatlarni boshqarishi mumkin. Tranzaksiyalarni tahlil qilish tibbiyot mutaxassislariga axloqiy xatti-harakatlarga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan ego holatlari, tranzaksiyalar va o'yinlarni tan olish va ularga javob berish orqali axloqiy dilemmalarni aniqlash va hal qilishda yordam beradi.

Kasbiy rivojlanish: Tranzaksiyalarni tahlil qilish sog'liqni saqlash xodimlarining shaxsiy va kasbiy rivojlanishi uchun foydali vosita bo'lishi mumkin. O'zlarining ego holatlari, operatsiyalari va o'yinlari haqida fikr yuritish orqali sog'liqni saqlash xodimlari o'zlarining xatti-harakatlari va hissiy ehtiyojlari haqida tushunchaga ega bo'lishlari mumkin.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joiz-ki, tibbiyot xodimlari tomonidan Erik Bernning tranzakt tahlilidan foydalanish muloqotda ijobiy ta'sir ko'rsatish bilan bir qatorda bemorning ruhiy holatidagi ayrim muammolarga yechim ham bo'lishi mumkin. Mazkur nazariyani amaliyotda qo'llash orqali samarali da'vo yo'liga erishish nazarda tutiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bern, E. (1961). Psixoterapiyada tranzaksion tahlil. Grove Press.
2. Dusay, J. (2011). Bemorlarga yordam ko'rsatishni yaxshilash uchun tranzaksiya tahlilidan foydalanish.
3. Hargreaves, D. (2004). Sog'liqni saqlash va ijtimoiy yordam sozlamalarida aloqani yaxshilash uchun tranzaksiya tahlilidan foydalanish.
4. Haverkamp, B. E. va Younggren, J. N. (2018).
5. Kahlon, S. va Khan, R. (2019). Sog'liqni saqlashda tranzaksiyaviy tahlildan foydalanish: imkoniyatlarni kengaytirishga innovatsion yondashuv
6. Нарметова, Ю. (2016). Соғлиқни сақлаш тизимида психологик хизматнинг бугунги ҳолати ва истиқболлари.
7. Нарметова, Ю. (2020). Бронхиал астма билан касалланган болаларнинг ўзига хос психологик хусусиятлари.

8. Нарметова, Ю. К. (2022). Психосоматик беморларнинг психоэмоционал хусусиятлари. Integration of science, education and practice. scientific-methodical journal, 3(2), 21-28.

9. Zarnigor, N. (2022). RAHBAR PSIXOLOGIYASI VA UNING MEHNATIGA QO'YILADIGAN TALABLAR. INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 2(24), 121-125.

10. Назарова, З. (2023). ПСИХОСОМАТИК КАСАЛЛИКЛАРДА ПСИХОКОРРЕКЦИЯ ВА ПСИХОПРОФИЛАКТИКА УСУЛЛАРИ. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(6), 268-272.

11. Olimjonova, Z. B. Q. (2022). МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ YOSHIDAGI BOLALAR EMOTSIONAL SOHASI PSIXOFIZIOLOGIYASINING ASOSIY XUSUSIYATLARI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(5), 311-315.